

— у новоме саду у суботу 8. марта 1886.

ГОДИНА XI.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 39.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака представа, плаче сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

ПРВИ ЉУБАВНИ САН.

Била ми је тек шеснаеста година, кад сам први пут осетио ону слатку милину, која нас обузима у данима наше првемладости. Нека блага и необјашњива туга испуњавала је сву душу моју ~~да~~ ведро! за то беше све ~~тако~~ моје прогрупшане власи, ~~расхлађиваши~~ тада вреле, младачке груди моје својим пријатним и благим таласањем. Љубичица се стидљиво осмешкивала, гледајући моје намрштено чело, по коме беше превучен израз тајне туге, наде и страховања; и тајно, неосетљиво ускршаваху пред мојим очима неки чудновати створови, са очима, које изражаваху страст, бурну неодољиву страст! Ја сам осећао страх од тих створова, али сам их ипак волео.

Зима је већ посула пљем косу моју. Крај пламена, што буки у пећи, седим погурен, држећи на коленима стару и прашњаву књигу својих успомена. Поглед ми је пао на избледеле стране њене, са којих се иштиша више не да прочитати. Они, који су те редове писали, давно већ сањају вечити сан у непознатим гробљима. Време је, може бити, тако исто побрисало написе на њиховим споменицима и поново ћни поветарац тајанствено шумори, пграђујући се са густим бршљаном и тужном омориком, што на њиховим гробовима расте.

Како ми стран, како ми теготан изгледа живот овај!

Као уморан путник враћам се по новој у пределе вечитих и слатких сањарија. Стари и запуштени вртови моје младости добијају опет свој сањалички облик. Љуби-

чице, са девицанском невине ~~ону~~ шкају се, и румене ~~изјамбљују~~ у густу сте бокорењу. Тако је! Путник се по ~~хјво~~ вратио онамо, од када је и пошао...

Сећам се нечега, што никада нисам могао заборавити.

Као да видим у сну мирно сеоце, у коме сам проводио детињство своје. Чисте, описке кућице, покривене клисом и маховином, леже разбацане на цветним и шумом обраслим обалама хладнога Дунава. Не далеко од сеоцета, на једном узвишеном месту, сија се, према сунцу, позлаћени крст од старинске и малене црквице. Са сурим и опалим зидовима, по којима се вије вечно зелени бршљан, ова црква градила је на мене особити утисак, будећи у мени меланхоличну сету и неисказану побожност. Пруживши се по мекој детелини, што расте на дворишту ове црквице, ја сам често пута у првим данима моје младости дочекао и тамну ноћ, задубљен у своје осећаје и бескрајне сањарије своје. Меком и благом светлошћу сијаја је нада мном бледи месец, а тихо и сањалички шумориле су густе гране миришљавога багрена. Беше ми тако добро, тако пријатно!

Једне мајске зоре, кад је бистра роса росила шарено цвеће и бујну травицу, дигох се, да по своме обичају обићем пусте и цвећем обрасле обале, пре него што сунчев зрак обасја врхове околних гора. Била је недеља. Сва природа око мене као да беше одевена у неку свечану одећу. Ваздух, испуњен заносним јаким мирисима, треперно је пред мојим очима

— и лака, плавичаста магла дизала се из гонила ме, да тражим такво место, где би мирних долина. Колико ми је све то го- у тишини могао мислити... О чему? дило, ја сам шак осећао неку празнину Звучан смех трже ме из мага заноса. у своме срцу. Неодређена и слатка туга (Свршиће се.)

ЛИСТИЋИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Гледања од Сен-Тропеза) Драма у 5 раз-
ака написао Ламберт, с немач-
аше позорнице 14. фебруар
спољашњим успехом: глумци су играли преко
а публика им је игра и често повлађивала, па је
на послетку и одликовала изазивањем Ружића, који
је Мориса од почетка до краја мајсторски из-
вео. Уvreјени мушки понос, угушена љубав,
мируџање, па радост кад види да му жена
ише отровница — све је то било у Ружића
добро смишљено и добро изведено. Лепа игра
његова одржаће још дugo на позорници тај
комад, који би иначе морао отићи у позоришну
„румплкомору.“ Уз Ружића је добро приста-
ла С. Вујићка (Хортензија) која је изврсна била
у сцени кад се за љубав очеву отказала прве
љубави своје, и после кад је изнела дужност и
оданост према своме мужу, који је према њој
увек тако племенит био. Свако признање заслу-
жују за своју добру и живу игру: Ј. Хацићева (Па-
влина), Ђурђевић (Косад), који све то више пока-
зује дара и за интриганатске улоге, Милојевић
(Гроф Доберив), З. Милојевићка (Шарлота), Банић
(Ланглоа), и Добриновић (Јероним) који је и у
својој малој улози показао, да ја вештак, који уме
прибрati и изнети све цртице, које чине човека
правим човеком, а не аутоматом без душе и
срца.

— 0 —

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ У ЗАГРЕВУ.

(Позоришне представе за децу.) На по-
кладни уторак била је у нашем народном позо-
ришту веома интересантна представа, и то ин-
тересантна не због онога, што се приказивало
на позорници, већ у општинству, које се прика-
зало пред позорницом у позоришној дворани. А
била је милина гледати дупком пушу кући ма-
лена општинства, све главице до главице свеже и
чиле дечице. Незнам како ко, али ја одавно ни-
сам тако уживао као то после иодне, гледајући
оне анђелке, како цуни весеља, детињим не-

стрљењем, очекују оне чаролије, што се крију
иза завесе. Па како се та ситна публика окре-
ће и врти на све стране, како све хоће да ви-
ди и да знаде, што је и у чему је. Хеј, па како се
диве оном лустеру, оној грдној лепези на засто-
ду позорнице, каквом пажњом прате свакога
који дође, и маленим облиим ручица-
мају у руке. „А чак чаке справе, које они узи-
мају у руке.“ „За шта је оно?“ „Кад ће доћи Лумпацијус“ — за шта је оно? —
питања понављало се хиљаду пута. Родите-
љи или одрасли пратиоци одговарају деци осме-
хујући се, а повећа деца, братац или сестрица,
која су већ била „једном у театру“ зборе и
поучавају највећом озбиљношћу. А како и не-
би, кад су оно новајлије у позоришту те нез-
нају још ништа о свим тим лепим стварима,
које виде, а камо ли о онима, које ће тек ви-
дети? Шта све нису у тим тренутцима осећа-
ле оне невине детиње душе, она чиста непоква-
рена детиња срца? Ја сумњам, да би сви пе-
нички духови овога света били кадри да то о-
пишу, да представе оно блаженство, оне анђе-
оске осећаје, оно вилинско царство, како се то
у оним часовима представљало у непомућеним
очима оне стотине ексалтираних главица. Де-
тињај су фантазији три четири карте, кућа, ча-
ша воде, море, комадић жутог лима, злато, ивер
стакла, драгуљ, црква — рај, а отац и мати —
цео свет! Детиња је душа пријетњива као во-
сак, шта у њу утинаш, то остаје; детиње је ср-
це попут горске јеке, одговара, како зовеш или
кличеш; какво семе сејеш у детиње срце, такав
ће и плод из њега ницати и расти, племенита
војка и мномирисно двеће, или опаки драч и
коров. Детињи су можђани најсавршенија са-
мера obscura, слика, коју они приме, остаје трај-
на за цела живота, и тако се само може пој-
мити чудновати онај појав, да се људи у годи-
нама верније сећају догађаја из детињства
него ли каснијих из зрелијих година.

И те пријемљиве душице, та непокварена
детиња срца по неком обичају скупљају се само
један пут на годину у дворани народнога позо-
ришта да виде „Лумпацијуса Вагабундуса!“ Пук

има свој дан годишњи у позоришту „дан мртвих“, те се наплаче над „Млинаром и његовим дететом.“ Оба тај комада слаба су, ај' хајде, нека би и било, што старији оплакују „Млинара и његово дете“, — нека оплакују, кад је многи у дугом животу толико тога препатио, да би се и над самим собом расплакао, ај' то нам никако неиде у главу, да је „Худи дух“ прва слика, која се у храму Талије утискује детињству памтењу. Ми имамо приличан број одличних песника и књижевника, али њих, ето, као да се ништа нетичу први осећаји наде и дике народне, те се ниједан није латио узвишене задаће, да здравим и племенитим песничким плодом задоји нашу дечицу, кад први пут ступе у позориште.

Леп је и веома користан обичај да и деца имају свој позоришни дан, макар да последњи покладни дан није за то најприкладнији, али ако већ и тај дан остане, нека у будуће неостане сам комад, тај доиста „Худи дух.“ Ако су за људе, покладне шале незграпности, тако несме бити за децу. У нашим народним песмама и причама има сила божја красне грађе, из које би се могло за децу створити много што шта, што би било узвишено, племенито, значајно и песничко. А могле би се давати и живе слике из домаће повести. За пример наводимо, да се у Београду сваке године на дан просветне школске славе Св. Саве приређује у народном позоришту *бесплатна* позоришна представа за сву младеж основних народних школа и при том се обично приказују живе слике из повеснице, или појединачни призори из разних народних драма. Тако се ради већ од неколико година и то је за дечицу права слава и радост и опет велика корист. Ма се коме и замерио, ја се усуђујем казати, да је жалосно, да се нико није нашао, ко би био написао спретан комад за тај „детињи дан;“ али што није, дао бог да буде и да нам испред деце нестане „Худог духа Лумпацијус-Вагабундуса.“

У Загребу

— рн —

ПОЗОРИШТЕ.

(Позоришна представа глухонемих.) У Лондону приредили су 3 марта о. г. глухонеми представу, и том приликом давали су „Хамлета“ од Шекспира. На ту необичну представу скучило се много света. По што би веома досадно било гледати само мимику и језик на прстете и спичне знаконе, тумачио је један појединачне речи (знакове) глухонемих које су биле мање разумљиве. Веле, да су се ови необични глумци много мучили, али уживања за гледаоце, наравно, да није много било. Комад је био ја-

ко скраћен. Може бити да би глухонеми боље успели, да су који лакши комад изабрали.

СИТНИЦЕ.

(Американска правила за живот.) Темељно изучавај свој посао. Стално се држи једнога посла и не мења своје занимање. Старај се, да све ради брзо, али не претеруј. У свима својим пословима поступај систематично, започети посао увек сврши. Што се не учини данас, сутра стаје двостручног труда. Не слушај много туђих савета, него буди самосталан. Тврдо се држи у својених одлука, и буди у свему спреман и испуни, што си једном наумио. Немој никада да си беспослен, свагда подај посла глави и рукама, — нека се оне одмарaju само за време сна. Буди према свакоме мек и великодушан на речи и делу. Помажи другима ићи по трновитом путу живота. Почињи свагда са маленим стварима. Они, који стоје горе, били су некад доле. Не тежи, да се брзо обогатиш, ма да је корисно обезбедити свој живот. Размишљај свагда о ономе, о чему говориш, јер само глупаци говоре о ономе, о чему не размишљају. Знај, да мисли припадају само теби: речи постају већ својим других.

(Позоришни критичар.) У неком друштву заштите позоришни критичар глумца: „Молим тे, кажи мени, шта ли је управо лакрија, шта комедија, а шта трагедија?“ — „Па ти си већ сам твојим питањем све казао!“ — одговори глумца, смејући се. „Твоје је питање теби трагедија, мени комедија, а свима онима, који нас слушају — лакрија!“

(Неуљудан пројекат.) „Ево ти, море, овај стари капут! Чакшире ти не могу дати, јер сам их дао пре по сахата неком спромаху,“ — „Баш сте могли пречекати то по сахата, господине!“ — одговори пројекат, чисто љутато.

(У књижари,) „Ух, боже, баш је тешко изабрати лепу тему!“ — рећи ће нека госпођица, претурујући заједно са својом другарицом читаву хрпу композиција од свакојаких нових песама, удешених за певање уз клавир, па ће се тек окренути књижару и рећи му врло љубазно: „Будите тако добри, те нам отпевајте једну од најлепших песама, да чујемо само арију!“

(Зајам.) Неки наш глумац, хитажући, сртне свога познаника адвоката.

— Аха, баш те тражим! Молим те, да ми позајмиш петнаест форината.

— Толико немам, вере ми, — рече адвокат — имам само десет форината при себи.

— Па лепо! Дај ми тих десет форината, а пет ћеш ми остати дужан.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

43. ПРЕДСТАВА.

У ПРЕТИЛАТИ 28.

У НОВОМЕ САДУ У СУБОТУ 8. МАРТА 1886.

МАРКИ ВИЛМЕР.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 4 ЧИНА, ОД Ж. САНДА. ПРЕВОД С ФРАНЦУСКОГ.

ОСОБЕ:

Ирбен, маркез Вилмерски	Бурђевић.
Гајетан, херцег од Алерије, брат му	Миљковић.
Гроф Динијер	Милојевић.
Маркеза Вилмерска	Д. Ружићка.
Каролина од Сен-Женеја	Л. Хаџићева.
Дијана од Сен-Рања	С. Вујићка.
Леонија, бароница Даргланска	З. Милојевићка.
Пјер, собар код херцега	Васиљевић.
Беноа, собар код маркезе	Петровић.

Прва два чина збивају се у Паризу у кући маркезиној, последња два на сеоском двору маркезином.

У недељу 9. марта: „САБЉА КРАЉЕВИЋА МАРКА.“ Аллегорија у 2 дела, од Ј. Борђевића и А. Хаџића, музика од Д. Јенка.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

ПОЧЕТАК У $7\frac{1}{2}$ А СВРШЕТАК ОКО $10\frac{1}{4}$ САХАТА.